

Helsingfors/Mariehamn 22.11.2023

Nr 54/23

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
25.9.2023, nr 254/2023.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av landskapslagen om landskapet Ålands pensionsfond, antagen av lagtinget 25.9.2023.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Landskapslagen berör förvaltningen och styrningen av landskapet Ålands pensionsfond samt dess befogenheter. Uttryckligen anges att pensionsfonden är en myndighet som är underställd landskapsregeringen.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet tillkommer enligt 18 § 1, 2 och 2 a punkterna i självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapets myndigheter, landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets tjänstemän, arbetspensionsskyddet för landskapets anställda och förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timlärare vid grundskolan i landskapet. Landskapets lagstiftningsbehörighet innefattar även befogenhet att bestämma om landskapets tjänstemäns rättigheter och anställningsvillkor samt om förvaltningen och verkställigheten av angelägenheter anslutande sig till pensionskyddet samt rätten att påföra pensionsavgifter och -premier. Riket har enligt 27 § 21 § punkten i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om övrig arbetsrätt.

Trots att de angelägenheter som landskapslagen reglerar i sig hör till landskapets lagstiftningsbehörighet bör det vid lagstiftningskontrollen

även tas ställning till förhållandet mellan den nu ifrågavarande lagstiftningen och grundlagen, eftersom stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag utgör riksbehörighet enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen. Beskrivningen nedan gäller denna angelägenhet.

Enligt landskapslagens 3 § 1 mom. ska pensionsfonden ha en styrelse som ansvarar för fondens verksamhet. Till pensionsfondens styrelse utser landskapsregeringen för fyra kalenderår i sänder sju ledamöter. Styrelsens uppgifter beskrivs i landskapslagens 5 och 5b §. Landskapslagens 3 § 2 mom. berättigar landskapsregeringen att entlediga en ledamot från sitt uppdrag innan mandattiden har gått ut. Om en ledamot entledigas eller avlider ska en ny ledamot utses för den återstående tiden. I landskapslagen anges dock inte några grunder för när en ledamot kan entledigas. Eftersom medlemskapet i pensionsfondens styrelse utgör ett förtroendeuppdrag, anser Ålandsdelegationen att bestämmelsen är förenlig med självstyrelselagens 21 § 1 mom. som motsvarar grundlagens 80 § 1 mom. Med beaktande av att det inte ankommer på styrelsen att fatta beslut i enskilda pensionsärenden anser Ålandsdelegationen att bestämmelsen i landskapslagens 3 § 2 mom. inte heller strider mot de allmänna rättskyddsprinciperna och kravet på god förvaltning i grundlagens 21 §. Detta trots att det enligt landskapslagens 5b § ankommer på styrelsen att fatta beslut i vissa frågor som berör fondens personal.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Lampi, Leino-Sandberg och Siitari.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare